

Nro. 41.

A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Péntéken Május 21-dik napján 1813-dik
esztendőben.

Frantzia Birodalom.

Az *Eszlingi* Hertzeg (*Massena* Marsal) a' kit a' Tsászár mostanában *Touloni* Igazgatónak és a' 8-adik Katonaosztály' vezérjének tett, oda hagyta *Nizzát* apr. 26-odikán, hogy az újj Hívatását nyakába vegye. Elmenetelkor elgyújtották neki az ágyúkat, és egy, a' Nemzetörizet tisztjeiből álló lovas betsüietörizet elkísérte a' Megye' határáig. — (Erről az igen nevezetes Hadvezérről az a' hír volt a' múlt télközéptájban, mintha betegségében megholt volna);

— *Párisban* Május 6-odikán kap akinek az első elevevaló tudósítást a' *Lützen* ütközetről.

— *Lüttichben* ilyen értelmű tudósítás hirdettetett: — Valakik magokat, 20 esztendő.

től 45-ig, elég erősnek tartják, hogy a' Vámszé-
 keknél szakasztiszséget (Brigadevorgesetzte) vál-
 laljanak, a' *Hamburgi 's Lüneburgi* Igazgatómá-
 nyoknál Hívatalt kívánnak, megkínáltatnak ez
 által, hogy magokat az *Antwerpeni* Vámszék
 igazgatójánál mutassák be. Magokviseletokről és
 születésekről jó bizonyosságlevelet tartoznak elő-
 mutatni. A' *Hamburgi és Lüneburgi* Igazgató-
 mányokban való Vámosok' szokott bérek 300
 livra. A' hivatalkeresők (les aspirants) 50 szá-
 zadot (centime, fél livrát) kapnak útra, minden
 frantzia mértföldre; azonkívül egy hónapi aján-
 dékbért. A' feleségeknek otthon kell hagyni
 feleségeket és gyermekeket utóbbi végezésig. —
Páris, Apr. 20. 1813. Vámfőigazgató, Ferrier.

Spanyolország.

San-Felipe, Apr. 17. — Ezen a' napon írt az
Albuferai Hertzegegy levelet a' frantzia Hadmini-
 sternek, melynek a' velejét a' *Monitör* Maj. 5-ödi-
 kén előadja elég hosszason, melly erre megyenki:
 — Ez a' Marsal régen vette észre, hogy az Anglu-
 sok és Spanyolok keményen készülnek ellene.
 Elejeket vette nekik, reájok küldötte *Harispe*
 Generált apr. 11-edikén *Yeclaba*, a' *Murciai* tar-
 tományban, a' hol *Elio* 6000 emberével állott.
 Ezt megverte, 's azután *Villenanak* ment, mely-
 lyet várával együtt, felalkudás szerént, megvett.
 — Három napi tsatázásnak a' következése az,
 hogy 2700 embert; kik között 114 Tiszt van, el-
 fogott, és 900-nál többet megölt, 2 zászlót és
 2 ágyút elvett. A' tsatázás' utolsó napján, apr.
 13-adikán, 4 Tsapat a' *Harispe*' Osztályából,
 16 Tsapat ellenség ellen dolgozott *Villendában*.
 Azzal a' 4-gyel együtt, a' kik verekedtek, 11 Tsa-

pat volt kiállítva, 40 Tsapat Anglus', Hannoverai', Calabriai', és Spanyol' megtámadása' várására; a' mellett, hogy az ellenség szüntelen olyan állásba húzta magát, hogy a' mi Lovasságunk csak egy kardvágásra sem kapott alkalmatosságot. — A' mi veszteségünk mindössze 800 ember, elesett és sebes; az elsők között van *Arbot Obester*: 41 emberünk esett fogságba. — Apr. 14-edikén felvették *Villena'* váratskáját, 's régi helyekbe *Xucarba* vissza mentek seregeink. — *Harispe* és *Habert* Osztálygenerálokat, *Robert*, *Gudin* és *Lamarque* Generálokat, *Meyer* és *Guillemet* Oberstereket, a' kik az előrállókat vezérelték, igen dítséri az *Albuferai* Hertzeg.

Spanyol Amerika.

Januárius' 19-edikéről érkezett *Caracasi* hírek szerint folyvást folyt még a' kegyetlen hadakozás a' földlakosok és királyhoz szítók (königlich-gesinnte) között. A' *Santa-Fei* Függetleneknek 12,000-ból álló hadserege, megvette *Coro* városát egy vérengző tsata után. A' város' vezérjét az úttán hurtzolták. Megvette *San-Carlost*, és megyen, mint a' szél *Vittoriának*. A' *Caracasi* Spanyol Főkapitány *Monteverde*, a' hadserege' egyik részének a' vezérlését egy Spanyol tengerisztnak adta által, ki a' Függetleneknek ellenek indúlt; de a' csoportjai közzül nagyon szöknek; az Igazgatomány' (Regentschaft) zászlóját mind oda hagyják. Egy valódi (ernsthaft) tsata elmúlhatatlan; kimondhatatlan nyughatatlansággal várják a' következőseket. — *Varinas*, *Cumana* és *Barcelona* Tartományok, ismét haza erőltették, a' mint hallatik, a' magok' függetlenségüket. Az Igazgatókat akasztófára ítélték. A' 8000

emberből álló *Carthagenai* hadsereg, megvette *Santa-Marthát*, és nyomúl *Maracnybó*nak szabadon. — A' *Quitoi* Függetlenek' hadserege 6000 ember, *Montufar* Gen. vezérlése alatt megyen *Peru* felé. A' *Santa-Fei* Gyűlés gyűjt egy másik hadsereget, melly magát a' *Quitoi*hoz kaptsolja. Négy ezer *Crenlenál* (ott helyben, vagy akárhol indiákon született Spanyol fi) több sialik a' *Caracasi*, *La-Guayrai* és *Porte-Cabelloi* tömlötzökben.

Híhorú dolgok.

A' *Berlini* Újjságl. szerint, *Maj. 6.* *Berlin*ben a' néprohanás' rántzbaszedésével foglalatoshodtak, délutáni 2 órakor. Minden odaváló lakost 15 esztendőstől 60-ig, rangjára, állapotjára, és hazájára való tekintet nélkül, az apr. 21-edikén költ, néprohanást illető Végzés szerint, kiraggatott levelekkel összehíttak, a' kik engedelmesen és örömmel, egész számmal előállottak, hogy az arra kirendelt *Bíztosok* által, *jövendőbeli* pajtásságljoknak (*companiájoknak*) a' sorába felírassanak. — Ugyanazou *Újjságlevelek*ben van még ez is: — A' néprohanást nem szólították még formáson össze; a' városi és házi kör és környúlálás, nints még felbomló veste-delemben; egy *séjfi*-, és *fegyvervisgdat* fog tartatni, és reményljük hogy az által minden *Berlini* lakosban meg fog erősödni a' bizodalom, és hogy *Berlin* most és örökké, mihelyt kell, magát a' maga' meg nem győzött ol:almazóihoz kaptsolja. A' *berlini* néprohanást 40,000-re teszik.

— A' *Weichsel* és *muszkahatár* között való *Igazgatomátyból* szedetett pótolatlegénység a'

mozgó seregekre, gyűl össze *Graudenznél*, hogy onnan a' magok' tagjaihoz menjenek, — azt mondja a' burkus *Correspondens*.

— *Crossent* meg *Landsberget*, a' *Wärthe* (vize) mellett tölöpözik körül (mit pallasaden umgeben), hogy az ottvaló podgyászházakat (magazinumokat) a' megeshető reátöréstől bátorságba tegyék.

— A' burkus *Corresp.* szerint, egy, *Dántzig'* környékéről írt levél azt mondja, hogy a' *Dántzigi* váróltalomból 3000 ember kirohanván *Aeh-rung* felé, kezekre kerítettek egy jó forma tsorda marhát.

— A' Szászhatárokról azt írják, hogy a' hónap' 13-adián a' Muszkaburkus főtanya *Bautzenben* vólt, 's a' hadsereg a' város' környékén elfoglalt egy olyan állást, melyből vélekedni lehetett, mintha az, nagyotska katonadolgokra készűlne. Az ellenkező hadseregek' előrállói között folyvást esegetnek tsaták; egy nap sins, hogy a' határról ágyúdörgés ne hallana.

— *Frankfurt*, Maj. 10. — Tegnapelőtt érkezett ide, 's a' környékre 2000 Lovasság; tegnapláttuk hogy egy tsász. Őrizetbeli gyönyörű *Karabélyos* regiment, és egynéhány lántsás sereg ide bójött. Ma is sok érkezik, a' mint mondják. — *Gratien* Báró, Osztálygenerál, ma ment itt által a' Tsászar' főtanyájához.

— *Nürnberg*ből írják, Maj. 13-adián, hogy egy hét ólta, nem tsak a' városban, hanem a' körülbelől való Megyékben is kemény és nagy buzgósággal foly a' Nemzetőrizet' második randinek az összeállítás, kik egyedül tsak 'az *Ország'* határárt tartoznak óltalmazni, 's ha a' fe-

nyezetődzés eloszlik, az is széjjel oszlik. Őnkéntállók is igen sokan jelentik magokat.

— Ambár *Dántzig*ban nagy a' szükség; még sem gondolkozik *Rapp* Gen. a' felalkudásról. Tsudálkoznak ezen nagy lelku álhatatos kiálláson.

* * *

A' Monitőr Maj. 8-adikán ezt írja: — A' Tsászárnékirályné, Igazgató ŐF. e'következő tudósítást vette a' hadseregnek Maj. 1-ső napján való állásáról:

A' Tsászár' főtanácsya *Weisenfelsen*, a' Vicekirályé *Merseburg*ban van; *Maison* Gen. Hálába vette magát; a' *Ragusai* Hertz, főtanácsya *Naumburg*ban; *Bertrand* Gróf *Stossenben*; a' *Reggioi* Hertz, főtanácsya *Jénában* volt. — Apr. 30-adikán nagy esső, Maj. 1-ső napján jobb idő volt. — Három hidat tsináltak a' *Saalen Weisenfeldnél*; *Naumburnál* is annyit, és mezei sántzokat. — 15 Gránátírost körülvelt *Saalfeld* és *Jéna* között 95 burkus húszár. A' vezérjek, a' ki Oberster volt, ide nyargal és kiált: *Frantziák, adjátok meg magokat!* A' Strázsamester reá erányoz, 's leteríti hólton a' földre. A' többi gránátíros össze szorítják magokat egymáshoz, megölnek 7 Burkust; 's a' Huszárok keményebben futottak onnan el, mint oda. — Az öreg Őrizet' különböző isoportjai össze gyűltek *Weissenfelsben*; vezérjek *Rouget* Osztálygen. — A' Tsászár, bár rossz idő volt, megvizgált minden Előlest (varposten); igen egészséges ŐF. — Az első kardvágás, mellyet ebben a' Hadszakaszban *Weimáron* elajándékoztak, *Blücher* Gen. Majornak, a' Gen. fiának a' fülét hordtael. Egy, a' 10-edik huszárregementből

Tanyamarsal (Marechal de Logis) tette ezt a kardvágást. A Weimári lakosok azt a jegyzést tették, hogy az 1806-beli hadszakaszban tett első kardvágást is, mely Lajos burkus Printzet megölte, ugyan ezen regementbeli egy Tanyamarsal ejtette, Saalfeldnél.

* * *

A' Tsászárnékirályné, Igazgató ŐF. következő tudósításokat vett a' hadsereg' Maj. 2-odikán, reggeli 9 órakeri fekvéséről: —

Maj. 1-ső napján lóra ült a' Tsászár reggeli 9 óraker, a' Moskwai Printzel és Souham Generállal együtt. A' Souham' Osztálya elindult annak a' szép síknak, mely a' Weissenfelsi tóknél kezdődik, és az Elbéig terjed. Ez az osztály négy Kotzkalapba (quarré-ba) állott, 4 — 4 Tsapattjával, 500 lépésre egymáshoz, egyegy kotzkalap 4 ágyúval. A' kotzkalapok (□-ok) mellett kiállott a' Laboissiere' Lovagszakassza (Cavalleriebrigade), Valmy Gróf vezérlése alatt, a' ki éppen akkor érkezett meg. A' Girard' és Marchant' Osztályai, gráditsonként egymásra következő szakaszokban, éppen úgy formálva, mint a' Souham' Osztálya, hátúl állottak. Az Istriai Hertz. Marsal, az Őrizet' minden lovagjával, a' jobb szárnyát foglalja el. — Illyenkészület után, 11 óraker, nyomúlt a' Moskwai Printz, egy ellenségi Lovassereg' szemé' láttára, mely a' síkot fedezte, a' Posernai szorulat felé, előre. Fegyvermozdítás nélkül elfoglaltak egy falut. Az ellenség egy legszebb állást, a' millyet csak gondolhatni, foglalt el a' szorulat' tetőin; volt

neki 6 ágyúja, 3 sor Lovagja. — Az első kotzkalap nyomult által a' szorúlaton rohanóléppéssel (Sturmschritt), és az egész lineán hosszason tartott kiáltással — *Éljen a' Tsászár!* A' tetőt elvették. *Souham'* Osztályának négy kotzkalapja által ment a' szorúlaton. — Most már megerősítette az ellenség magát más két Lovasosztállyal; az ágyúzás forró volt; az ellenség hátrált minden felé; a' *Souham'* Osztálya Lützennek fordult; a' *Girard'* Osztálya folytatta az útját a' *Pogau* Országúton. A' Tsászár megakarván erősíteni ennek az utolsó Osztálynak az ágyúpadját; küldött neki az Örizettől 12 ágyút, a' maga' bajsegedelme *Drouot* Gen. vezérlése alatt; ez a' megerősítés tsudát tett. Az ellenségi lovagsorokat a' martzongótűz (kariätschenfeuer) elseprette. Azon pillanatban hozzánk nyomult az *Alkirály* (vicekirály), *Tarenti* Hertz. vezérlése alatt való 11 dik Taggal, és a' *Lauriston* Gen. vezérlése alatt álló 5-dik Taggal *Merseburgból*. A' *Lauriston* Gen. Tagja formálta a' bal horpászat *Merseburgtól Lipsia* felé. A' *Tarenti* Hertz. Tagja, melynél az *Alkirály* volt, a' jobb horpászat.

Meghallván az *Alkirály* a' Lützeni vidor ágyúzást, jobbra mozdult, és a' Tsászár tsaknem azon pillanatban *Lützenben* volt. — A' *Marchant'* Osztálya, 's azután a' *Brenierd'* és *Ricard'* Osztályai, által vonultak a' szorúlaton egymás után; de meg volt már határozva a' tsata' kimenetele, mikor ezek lineába állottak.

Es így, 15,000 Lovagot, mintegy annyi Gyalogság, erről a' szép síkról elkergetett. —

Winzingerode Gen. vezérlette ezt a' 3 Osztályt mellynek egyikét *Lanskoj* Gen. vezette: az ellenség csak egy Osztály Gyalogságot mutatott. Megokosodván a' Weisenzfelsi tsata után, és elálmbikodván a' mi tsendeavérű menetelünkön, sehol sem mert az ellenség a' mi Gyalogságunkhoz nyúlni (*sich anzumachen*), és eltöröltetett a' mi martzongó tüziünk által. — A' mi veszteségünk 33 hólt, és 55 sebes, kik között egy Tsapatfő (*chef de bataillon*) van. Ezt a' veszteséget, mely az ellenségéhez képpest, a' ki egy nagy sereg lovon kívül 3 Oberstert, 30 Tisztet, 400 hóltat vagy sebest veszett, rendkívül kevés: de bezzeg ama szerentsélen történet által, a' millyenekkel a' Hábörüi Históriák tele vannak, elszakasztotta az első ágyúgolyóbis az *Istriai* Hertz. kezét, belément a' mellébe, és leterítette a' földre. — A' puskázók után 500 lépésre ment előre, hogy a' síkot megszaguldolja. — Ezt a' Marsalt, a' kit méltán derék és igaz embernek lehet nevezni, lehetett betsülni, mind a' maga katonai tekintetere és Lovagiszolgálatbeli nagy tapasztalásaira, mind az ő városi tulajdonságaira és a' Tsászárhoz való hajlandóságaira nézve. Az ő betsület mezején esett halála irigységre méltó; úgy lepte őtet meg a' halál, hogy semmit sem kellett neki szenvedni. Ritka ember, a' kinek az elvesztése jobban meghatná a' Tsászár'szívét; a' hadsereg és az egész Ország részesek lesznek abban a' fájdalomban, a' mellyet ŐF. érzett. — Az *Istriai* Hertz. az Olaszországi első hadszakasztól fogva, azaz, 16 esztendő óta, mindég a' Tsászári Őrizetet vezérlette külömböző ran-

gokban, és a' Tsászárt minden hadszakasszában, és minden ütközettjében követte.

Az iffjú katonák' tsendesvérüségeken, jó hajlandóságokon és rettenthetetlenségeken álmélnak a' régesztendősök (veterani) és minden Tisztek; itt igazán lehet mondani, hogy a' jól formált léleknel nem az esztendők' számához mérseklí magát a' jótett (virtus).

Maj. 2-dikára viradóra Lützenben vólt az ÖF. főtanyája, az *Alkirályé Markranstüdten*; Lauriston Generál állott *Kiebersdorfban*; a' *Moskvai Printz*' főtanyája *Rayaban*, a' *Ragusai Hertzege Posernában*; *Bertrand Gen.* állott *Stössenben*; a' *Reggiói Hertz.* ment *Naumburnak*.

A' Dántzigi váróltalom nagy előmenetelt szerzett magának, szerentsésen kiütött, és egy, 3000-ból álló muszka Tagot elfogott. — Úgy látszik, hogy a' *Wittembergi* váróltalom sem hijjiba ütöttki. A' *Glogau* váróltalomtól éppen most érkezik meg egy titokbetűjü levél, mely így szóll: — Minden jól megy'; a' Muszkák egynehány próbát tettek a' vár ellen, de mindég nagy veszteséggel nyomtuk vissza; 3—4 ezer ember, hol több, hol kevesebb, fog körül bennünket. A' búvó árkokat kinyitották; két nap óta kénzszerítette őket a' mi ágyúpadunk' tüze szándékjoknak felhagyására. — *Glogau*, April. 15, 1813. — *Laplane Gen.*

* * *

A' Tsásárnékirályné, Igazgató ÖF. tudósítást vett a' Tsászártól Királytól Öfgétől a' hartzmezőről, *Lützenen* túl 2 óránnyiról, Maj. 2-odj.

kán, estveli 10 órakor, a' hol a' Tsászár magát éppen egy nyugvóágyba levetette, hogy egynehány órát szenderedjen.

A' Tsászár tudósítja ÖFgét, hogy a' muszkaburkus hadseregen, mellyet *Sándor* Tsászár és a' *Burkus* Király személylesen vezéreltek tellyes diadalmat vett; hogy az ütközetben 150,000 ágyúlövetnél több esett; hogy a' Tsoportok dísósséggel fedtékbe magokat, és hogy, ámbár a' frantzia hadsereg' lovagjainak a' száma rémítő kevés (*ungeheuer gering*) vólt, azt a' Frantziákban született jó indulat és elevenség kipótolta. — Az ellenséget keményen kergették. — Sem Marsal, sem más, a' Tsászár' Házához tartozó személy, nem esett el, se meg nem sebesítetett.

* * *

A' Monitőr, Maj. 9-edikén így szól: — A' Tsászárnékirályné, Igazgató ÖF. e' következő tudósításokat vette a' hadseregtől: —

A' *Weissenfelsi* és *Lützeni* tsaták, tsak igen fontos esetek'előjátékjai vóltak. Meghalván *Sándor* Tsászár és a' *Burkus* Király, a' kik Apr. utolsó napjaiban minden erejekkel *Dresdába* megérkeztek, hogy a' frantzia hadsereg Thuringenből előnyomúlt, azt az elmerajzolatot (plánomot) készítették, hogy azzal a' *Lützeni* síkon támadólag megütközzenek, és útnak indultak, hogy ezt az állást elfoglalják; de a' frantzia hadsereg, sebes mozgásaival elejeket vette azoknak: mindazáltal, még is a' magok' elmerajzolatjok mellett maradtak, és elvégezték, hogy a' hadsereget megtámadják, hogy azt az elfoglalt helyből kinyomják.

A' frantzia hadsereg' állása Maj. 2-odikán reggeli 9 órakor e' volt: — A' bal oldalával (nem szárnyával) az *Elsterre* támaszkodott: ezt az *Alkirály* formálta, ki az 5-ödik és 11-edik Tagot igazgatta. A' kellőközeget *Kajánál* a' *Moskwa*i Printz vezérelte. A' Császár a' fiatal és öreg Örizettel *Lützenben* volt. — A' *Rugusai* Hertzeg állott a' *Posernai* szorúlaton, és formálta a' maga 3 Osztályaival a' jobb oldalt. Végre *Bertrand* Gen., a' ki a' 4-edik Tagot vezérelte, ennek a' szorúlatnak indúlt. Az ellenség nyomúlt előre, és által ment az *Elsteren* a' *Zwenkaui*, *Pegau*i, és *Zeitz*i hídon. *Minthogy* ŐF. reménylette, hogy az ellenség' mozgásának eleit veszi, és gondolta, hogy, az csak 3-adjikon támadhat meg; parantsolta *Lauriston* Generálnak, a' kinek a' Tagja a' legzélő balszárnyat (oldal' hegyit) formálta, hogy *Lipsiára* előre nyomúljon, hogy az ellenség' elmeríjzoattját semmivé tegye, és a' frantzia hadsereggel egy más állást foglaltasson el, mint az, a' melyben azt az ellenség taláni reménylette, és a' melyben az, 2-odikon, valósággal állott is, és hogy így az ellenség' Oszlopiban zavart és rendelleniséget tsináljon.

Reggeli 9 órakor, midőn ŐF. *Lipsia* felé ágyúzást hallott, vágatva ment oda (rist im *Gelepp* dahin). Az ellenség óltalmáztá *Lindenau* kis falut, és a' hídfejet *Lipsiánál*. Csak azt a' pillantatot várta ŐF., hogy ezekre az utolsó állásokra reárohannak, hogy a' maga egész hadseregét azon húzomba megmozdítsa, *Lipsiát* támasznak tegye, az *Elster*' jobb partjára által menjen, és az ellenségnek hátúról álljon neki: de, 10 órakor nyomúlt az ellenség hadserege sok oszlopokban, a' setét mélységből *Kain* felé, — a' láttárség (horizon) meghomályosodott attól. —

A' végezte következék.

D. D. S.